

VORMSI X OORMSÖ

Ilusat Eesti Vabariigi 95. aastapäeva

Ühel talvekuu päeval, täna 95 aastat tagasi loeti Pärnus ette manifest. Manifest, millest sai alguse Eesti Vabariik. Nii lihtne see oligi, tundub meile täna. Keegi meist ei olnud selle ega teiste tolleageste sündmuste tunnistajaks. Vähesed mäletavad seda esimest Eesti Vabariiki ja paljudel ei ole enam meele ka nõukogude periood. Elu on nii tavaline, nii igapäevane. Ka see, et me täna sõidame oma saarele ilma eriloata ja paat võib seista rannas ning igal ajal võid sellega ka merele minna. Kui ainult ilm lubab. Ning jäätis ja õlu on alati poes saadaval. Ometi ei ole see eestimaal alati nii olnud. Kõik on küll ilus, ainult päikest võiks ehk rohkem olla. Ja naabri koer haugub liiga kõvasti ning lapsele ei panda koolis niisugust hinnet, mida ta väärt on. Keegi on ATV-ga üles kündnud meie põlu või lambad on jälle tunginud minu maale. Veelgi hullem, suvel käib liiga palju turiste! Lennukid hakkavad lendama ja teevad kõva müra. Poes on hinnad liiga kallid ja naabri käest

ma põhimõtteliselt ei osta, minu arvel ärgu rikkaks saagu! Jah kõik need on probleemid. Ja sageli üsna suured mured inimeste jaoks. Nii suured muidugi, kui suurteks me nad ise mõtleme. Võtame aga endale veidi aega mõtlemiseks. Ja selleks on Eesti Vabariigi aastapäev väga sobiv. Kõik need ülalmainitud ning teisedki sarnased küsimused on ju enamuses meie endi vahelised läbisaamised, milles Eesti riik küll süüdi ei ole. Need on küsimused, mille lahenedes on elu hoopis ilusam. Need on küsimused, mida me peaks küll lahendada suutma. Sageli on vaja astuda ise see esimene samm, öelda esimesena tere või mõni hea sõna. Kui me need omavahelised arusaamatused ise ära lahendame, siis jääb meil rohkem aega arutada ka maailma asjade üle. Teha koos oma kodu, oma küla ja oma saar paremaks. Ja kõik see on ju kokkuvõttes Eesti asi. Ajades Vormsi asja, ajame ka Eesti asja.

Meeme Veisson, Eesti Vabariigi kodanik

Volikogu esimehe veerg

IVO SARAPUU

Aeg läheb kiiresti ja peagi tähistame Eestimaa 95. sünnipäeva. Ootasime nii väga oma riigi taastamist ja vabadust.

Kui lugeda ühest suuremast päevalehest, et 1/3 eestlasi on valmis oma kodust lahkuma ja otsima paremat elu välismaal, siis tekib paratamatult mõte, et kui vabad me ikka tegelikult oleme ja kuhu suunas liigume?

Vormsi kogukond on suurenenud ja tugevnenud, kuid keerulised ajad on nii Eesti riigil kui ka meil Vormsil.

Vallavanema tagasiastumine oli meile kõigile ootamatu, eriti kui mõelda selle peale, et vallavanem teab juba ametisse asudes, et ellu tuleb viia volikogu otsuseid. Volikogu omakorda peab arvestama otsuste tegemisel sellega, mida ootavad neilt Vormsi elanikud.

Täna vallavanem Urmas Paud tehtu eest. Ta on jõudnud panustada palju Vormsi arengusse. Üheks oluliseks saavutuseks pean seda, et ta on suutnud kogukonda laiemalt panna huvituma saare arengust.

Ühinemine on valus teema mitte ainult meie vallas. Köhklejaid on teisigi, ometi pole olnud kuulda, et keegi vallavanematest kiirustaks tagasi astuma.

Ega me täna ei oska hinnata, kas olek suures vallas on Vormsi jaoks võit või kaotus. Ilmselt on neil, kes siin on juba väga kaua või lausa pika elu elanud, side saarega teistsugune. Vormsilane on alati tahtnud rahulikult järele mõelda. Rutakad ja läbimõtlemata otsused ei ole meil väga kerged tulema. Kõik ju teavad, et Vormsil käib aeg aeglasemalt, kas see on halb või hea aga nii see on. Vormsi parkimiskellaltki võime lugeda: «võta aeg maha» — see on üks meie elu väärtusi, et me ei torma üha kiireneval elurattal.

Ametist lahkus vallavanem

URMAS PAU

Nii kogu maailm kui ka Eesti ühiskond jätkavad kõigi prognooside kohaselt üha kiiremat muutumist ja arenemist. See on enesestmõistetav ja vältimatu ning selles valguses peame meie vaatama, mis toimub Vormsil. Me peame pidevalt mõtlema, kuidas hoida oma kultuuri, loodust, inimeste tervist ja inimesi endid, kõike muud, mida ei tohiks ohtu seada ja kuidas neid olulisi asju säilitades areneda ning olla kaas muutustega, et mitte jääda isoleeritud ääremaaks.

Alustan nende ridadega juba kolmandat kirjatükki Vormsi lehes. Kui eelnavatel kordadel sobisid need sõnad juhatama sisse minu kui vallavanema hariduse

teemalist veergu, siis seekord kirjutan juba endise vallavanemana ja need read sobivad kirjeldama minu ametist loobumise põhjuseid.

Olen Vormsi valla tegemiste juures olnud alates 2007. aasta aprillist, mil vallavanem Ene Sarapuu võttis mind tööle majandus- ja arendusnõunikuks. Väikese pausiga 2009. aastal jätkasin nõunikuna kuni 2010. aasta juulini, mil volikogu kinnitas mind valimisliit Ka Talvel Vormsil kandidaadina vallavanemaks. Minu peamised ülesanded nõunikuna olid valla hoonete haldamisega ning majandamisega seondud, eelarve küsimused, dokumendihaldus programmi juurutamine ning investeeringuprojektide kirjutamine ja nende elluviimine koos

aruandlusega. Kuna eelarve on olnud pingeline ja keeruline on ka Vormsil töötajaid leida, siis alates 2010. aasta suvest olen töötanud vallavanemana ilma nõunikuta ja püüdnud oma parimate oskustega ajada edasi seda meie ühist «Vormsi asja». Olen rohkemal või vähemal määral olnud seotud pea kõigi valla investeeringuprojektidega nendel aastatel. Olen püüdnud avada Vormsit väljapoole, seisnud hea meie praamiliikluse parandamise eest ning püüdnud leida tugevat ning jätkusuutlikkust tagavat suunda meie koolile.

Kogu selle protsessi juures olen puutunud palju kokku ka teiste omavalitsuste juhtide, riigikoguliikmete ning ministritega ja osalenud mitmetes aruteludes omavalitsuste võimekuse ning

arengu teemadel. Minu kogemus kogu selle eelneva taustal ütleb, et ka Vormsil tuleb hakata juba täna väga tõsiselt mõtlema, kuidas saada hakkama viie või kümne aasta pärast. Jah meil on olemas küll arengukava, aga suuremas, Läänemaa või isegi kogu Eesti pildis ei ole enam täna tõenäoline, et asjad selliselt liiguvad nagu me oleme planeerinud. Vormsi peab täna vaatama tulevikku ning leidma need parimad võimalused kuidas hoida oma kultuuri, loodust, inimesi ja mitte muutuda isoleeritud ääremaaks. Luban, et jätkates volikogu liikmena töotan selle nimel, et Vormsi saaks tulevikus jätkata oma arengut ja muutuks parimaks ning ihaldatuimaks elukohaks Läänemaal ja miks mitte ka terves Eestis.

Vormsi kultuuripäev

Vormsi kultuuripäev 2013 Vormsi hariduselu toimub laupäeval, 9. märtsil kell 10.30 Vormsi rahvamajas.

Põhjuseid hariduse teema valikuks oli mitmeid, sealhulgas see, et 2013 aastal täitub 140 aastat ajast, mil misjonär Lars Österblomi eestvõttel avati saarel esimesed koolid ning, et 2012 aasta novembris möödus 75 aastat ajast, mil saarel hakati kooliharidust andma, äsja valminud Hullo koolimajas, kus toimub õppetöö tänaseni.

VI haridusteemalise kultuuripäeva eesmärgiks on tunnustada Vormsi lasteaiast ja koolist sirgunud lapsi ja noori ning tutvustada ka laiemale ringile nende loomingu, väärtustada kogukonna rolli ja koostööd saare hariduselu paremaks korraldamisel, meenutada ja saada uusi teadmisi Vormsi koolihariduse kujunemisest ja silmapaistvatest haridustegelastest saare ajaloos, anda ülevaade Vormsi eilsest ja tänasest koolielust ning lasteaed — põhikooli tulevikust, rääkida pärandikultuurist ja selle rollist kultuurilise identiteedi loojana koolis, arutada ühiste väärtuste üle.

Kultuuripäeva raames alustame Vormsi pärandi nimistu koostamisega. Esiolgu nimistut tutvustatakse kultuuripäeval ja seda täiendatakse päeva jooksul, ühiste väärtuste üle arutades, saades nii mõtteid pärandi elushoidmiseks, väärtustamiseks. Ka sel aastal on kultuuripäeval traditsiooniline Vormsi oma toidu tutvustus. Kultuuripäevalised, tooge teistele!

Hiiu kannel

maitsta huvitavaid pirukaid, hoidiseid või muud toite, mille retseptid on päritud vanematelt põlvkondadelt või mis kasutavad hästi ära saare looduse ande (Lisainfo Lia tel 524 1887).

Kultuuripäeva muusikaosa on seekord pühendatud Cyrillus Kreegi pärandile ja tema tegevusele eestirootsi aladel, milles on tähtis osa nii eestirootslaste I laulupeol kui kogutud vaimulikel rahvaviisidel.

Ohtul on kavas kontsert ansamblilt «Linnamuusikud». Esitamisele tulevad rahvapärased koraalid.

Sissejuhatuse koraali kui hümnilaulu sisulisest tähendusest ja

folkloorse kujundikeele olemusest ning tähtsusest teeb muusik Taivo Niitvägi. Enne igat laulu tehakse antud laulu teemal väike seisundiline analüüs nii tekstist kui meloodiakeelest lähtuvalt.

Nii päevasele üritusele kui õhtusele kontserdile on korraldatud transport. Oma transpordisoojust palun andke teada Jonnele tel 5340 4211.

Jääme ootama teie, vormsilaste ja Vormsi sõprade kaasaaitamist ja osalust.

Lisainfo e-posti aadressil rumpomae@gmail.com, tel 506 0745
Vormsi kultuuripäev 2013 korraldajad

Vallavalitsuse ja Volikogu tegemistest

- Vallavalitsus vaatas üle 2010 kuni 2012 eraldatud ettevõtlustoetused ja leidis, et eraldatud ettevõtlustoetusi on kasutatud sihipäraselt ja ettevõtete toetamine on olnud tulemusrikas. Oodatust vähemal määral on käivitunud AS Ahtri Trusti kaubakäru soetamise projekt, mida võib-olla oleks võimalik veel edasi arendada.
- Arutati Vormsi Lasteaed-Põhikooli laste huviringide toetamist. Lapsed on vallavalitsuse prioriteet ja huviringide kulude katmist jätkatakse. Ühe lapse huviringide eest tasutakse ka juhul, kui ta käib mitmes huviringis, kuid mitte üle 70 euro ühes kuus. Tingimus on, et lapsed peavad huviringides käimise kohta päevikut, kuhu võetakse ringi juhendajalt allkiri. Kui laps puudub huviringist põhjuseta, siis võib vallavalitsus esitada põhjuseta puudutud osa eest proportsionaalselt arve lapsevanemale.
- Otsustati Hullo külas asuva Vana-Too-mase katastriüksuse 90701:002:1461 jagamine ja anti välja Hullo külas asuva elektriauto laadimispunkti kasutusluba.
- Vallavalitsus kohtus puulaevaseltsi Vikan esindajatega ja otsustas sõlmida koostöö arendamiseks ja eesmärkide paika panemiseks koostöölepingu.
- Vallavalitsus vaatas läbi kodanikualgatus- ja mittetulundusühenduste poolt ürituste korraldamiseks esitatud toetuste saamise taotlused ning otsustas eraldada 440 eurot Vormsi Rahvatantsurühma filmi tegemiseks ja esilinas-tuse korraldamiseks, 450 eurot Sääst-va arendustegevuse ühingule Ormse kuuenda kultuuripäeva kontserdi ja

osalejate transpordi korraldamiseks ning toetada 500 euroga osahingut Vormsi reisid fotonäituse «Vormsi läbi 4 aastaja» korraldamisel.

- Volikogule esitati 2013. aasta eelarve ettepanekud, vallavalitsuse struktuuri ja uue avaliku korra eeskirja eelnõu.
- Volikogu kuulas ära saare ainukese kauplusepidaja mured ja rõõmud ning arutas edasisi koostöövõimalusi Hullo kaupluse teenindamisvõimaluste edasiarendamiseks.
- Volikogu võttis vastu Puusepa katastriüksuse 90701:002:0118 jagamise ja sihtotstarbe muutmise otsuse ning Sviby külas asuva Ranna ja Suuremõisa külas asuva Ventsiku maaüksuste munitsipaalomandisse taotlemise otsused.
- Tehti muudatused valla arengukava tegevuskavas ja võeti vastu järgmise nelja aasta eelarve strateegia. Lõpetati 2013. aasta eelarve esimene lugemine
- Nõva vallavolikogu ettepanek alustada Läänemaa valdade ühinemisläbirääkimisi lükati tagasi.
- Volikogu otsustas elutöö eest Vormsi laste kasvatamisel ja õpetamisel nimetada Vormsi valla aukodanikuks Liina Piirsalu. Tähelepanuväärne on asjaolu, et 19. veebruari volikogu istungiruumis olid neli Liina õpilased. Tunnustus antakse üle Eesti Vabariigi 95. sünnipäeval ja sellega kaasneb 500 euro suurune rahaline preemia.
- Seoses vallavanema tagasiastumisega otsustas volikogu korraldada nädala pärast uue volikogu istungi ja võtta päevakorda vallavanema valimine.

Vajaduspõhine peretoetus

Vajaduspõhine peretoetus on toetus, mida makstakse allpool vajaduspõhise peretoetuse sissetulekupiiri elavatele lastega perekondadele. Vajaduspõhist peretoetust määrab ja maksab kohalik omavalitsus riigieelarvelistest vahenditest.

Taotlusi vajaduspõhise peretoetuse saamiseks on võimalik kohalikele omavalitsustele esitada alates 1. juunist 2013. Toetust hakatakse välja maksta alates 1. juulist 2013.

Vajaduspõhise peretoetuse sissetulekupiiri perekonna esimesele liikmele kehtestab Riigikogu igaks eelarveaastaks riigieelarvega. Vajaduspõhise peretoetuse sissetulekupiiri aluseks on Statistikaameti poolt eelarveaastale eelneva aasta 1. märtsiks viimati avaldatud suhtelise vaesuse piir.

Vastavalt 2013. aasta riigieelarve seadusele on vajaduspõhise peretoetuse sissetulekupiir 2013. aastal perekonna esimesele liikmele 280 eurot kuus. Igale järgnevale vähemalt 14-aastasele perekonnaliikmele on vajaduspõhise peretoetuse sissetulekupiir 140 eurot kuus ning igale alla 14-aastasele perekonnaliikmele 84 eurot kuus.

Vajaduspõhise peretoetuse suurus on alates 1. juulist

2013 kuni 2014. aasta lõpuni 9,59 eurot kuus ühe lapsega perele ja 19,18 eurot kuus kahe ja enama lapsega perele. Alates 2015. aastast toetuse suurus kahekordistub, st 19,18 eurot kuus ühe lapsega perele ning 38,36 eurot kuus kahe ja enama lapsega perele. Toetust makstakse üksnes nende perekonda kuuluvate laste eest, kelle kohta makstakse pereliikmele lapsetoetust riiklike peretoetuste seaduse alusel.

Vajaduspõhist peretoetust on õigus saada perekonnal, kelle liikmete hulka kuulub vähemalt üks riiklike peretoetuste seaduse alusel lapsetoetust saav laps, kui perekonna keskmine kuine netosissetulek on taotluse esitamise kuule eelneval kolmel kalendrikuul olnud alla vajaduspõhise peretoetuse sissetulekupiiri.

Vajaduspõhise peretoetuse määramisel loetakse perekonna liikmeteks abielus või abielulistes suhetes olevad samas eluruumis elavad isikud, nende abijavad lapsed ja vanemad või muud üht või enam tuluallikat ühiselt kasutavad või ühise majapidamisega isikud. Perekonna koosseisu loetakse ka perekonnast eemalviibivad õpilased juhul, kui nende rahvastikuregistrisse kantud elukoha aad-

ressiandmed langevad kokku perekonna elukoha aadressiandmetega. Samuti loetakse perekonna koosseisu need õpilased, kelle rahvastikuregistrisse kantud elukoha aadressiandmed ei lange kokku perekonnaliikmete elukoha aadressiandmetega, kuid kelle eest makstakse perekonnaliikmele lapsetoetust.

Vajaduspõhist peretoetust on õigus taotleda isikul, kellele makstakse riiklike peretoetuste seaduse alusel lapsetoetust. Perekonna kohta saab esitada ainult ühe taotluse vajaduspõhise peretoetuse saamiseks.

Perekonna sissetulekute hulka arvatakse kõikide pereliikmete vajaduspõhise peretoetuse taotlemisele eelneva kolme kuu tulud, mis ei ole allpool erandina välja toodud. Näiteks arvatakse sissetulekute hulka saadud töötasu, peretoetused (va kolmanda ja järgneva lapse lapsetoetus kahe lapsetoetuse määra ulatuses iga nimetatud lapsetoetust saava lapse kohta), töötuskindlustushüviit, töötutoetus, saadud elatis, elatisabi, pension, puudega vanema toetus, tulumaksu tagastus, muu sissetulek.

Vajaduspõhise peretoetuse arvestamisel ei arvata perekonna sissetulekute hulka:

- ühelkordseid toetusi, mida on üks elavale isikule, perekonnale või selle liikmetele makstud riigi- või kohaliku eelarve vahenditest;
- puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse alusel makstavaid toetusi, välja arvatud puudega vanema toetus;
- riigi tagatisel antud õppelaenu;
- tööturuteenuste ja -toetuste seaduse alusel makstavat stipendiumi ning sõidu- ja majutustoetust;
- õppetootuste ja õppelaenu seaduse alusel makstud vajaduspõhist õppetootust;
- riiklike peretoetuste seaduse alusel makstavat kolmanda ja järgneva lapse lapsetoetust kahe lapsetoetuse määra (st 19,18 euro) ulatuses iga nimetatud lapsetoetust saava lapse kohta;
- vajaduspõhist peretoetust.

Taotlemisele eelneva kolme kuu sissetulekute arvutatakse välja keskmine kuine tulu. Kui see jääb alla vajaduspõhise peretoetuse sissetulekupiiri, on perel õigus saada vajaduspõhist peretoetust taotlemisele järgneva kolme kuu jooksul.

Vajaduspõhist peretoetust määrab ja maksab vallavalitsus.

Toetuse taotleja (ehk isik, kellele makstakse perekonna liikmete hulka kuuluva lapse või laste eest riiklike peretoetuste seaduse alusel lapsetoetust), esitab vajaduspõhise peretoetuse saamiseks avalduse hiljemalt kuu viimaseks tööpäevaks vallavalitsusele, kelle halduspiirkonnas ta alaliselt või püsivalt elab.

Vajaduspõhine peretoetus määratakse kolmeks avalduse esitamisele järgneva kuuks. Seejuures peavad lapsed vastama vajaduspõhise peretoetuse saamise tingimustele (st olema lapsetoetuse saajad) toetuse taotlemise kuul.

Otsuse toetuse määramise kohta teeb vallavalitsus kümne tööpäeva jooksul pärast kõigi dokumentide esitamist. Toetus makstakse välja hiljemalt 20. kuupäevaks igal avalduse esitamise kuule järgneval kolmel kuul.

NB! Perede puhul, kus on põhikooli lõpetanud 16-aastane laps, võib taotluse esitamise korral septembrikuus otsuse tegemine võtta kauem aega, sest eelnevalt on vaja saada andmed lapse õppimise jätkamise ning sellega seonduvalt lapsetoetuse saamise kohta.

Vallavalitsus võib jätta vajaduspõhise peretoetuse määramata, kui vajaduspõhise

peretoetuse taotlejal või tema eestkostetaval on õigus elatist saada, kuid elatise saamise kohta ei esitata dokumenti või elatise sissenõudmisest keeldutakse.

Toetuse andmisest keeldumise otsus tehakse isikule teatavaks kirjalikus vormis viie tööpäeva jooksul, arvates otsuse tegemise päevast.

Näited vajaduspõhise peretoetuse sissetulekupiiri kohta 2013. aastal.

4-liikmeline perekond, kus on 2 täiskasvanut ja 2 alla 14-aastast last. Sellise perekonna vajaduspõhise peretoetuse sissetulekupiir on 588 eurot (280 + 140 + 84 + 84 = 588). Seega saab pere 2013. aastal vajaduspõhist peretoetust taotlemisele järgneval kolmel kuul juhul, kui perekonna kolme taotlemisele eelneva kuu keskmine netosissetulek on väiksem kui 588 eurot kuus.

Informatsioon ja sissetulekupiiri kalkulaator on leitavad ka sotsiaalministeeriumi kodulehelt: <http://www.sm.ee/sinule/perele/vajaduspohine-peretoetus.html>.

Täiendavat teavet vajaduspõhise peretoetuse taotlemise kohta saab Vormsi Vallavalitsusest, haridus- ja sotsiaaltöö spetsialistilt, Riima Koch'ilt telefon: 5692 8013 või 5300 5196.

Investeeringud 2013. aastal

URMAS PAU

2012. aastal valmis viimase aja üks suuremaid investeeringuid Vormsi ajaloo — Hullo külakeskus ning sellele lisaks väiksema projektina koolimaja katus. Maja on valmis, «elanikud» sees ja õnnelikud.

Eelmisest aastast kandusid erinevatel põhjustel 2013. aastasse üle tankla ehitus ning jäätmejaama ehitus. Tankla puhul sai määravaks rahastaja ehk EAS otsus riigihanke klassifitseerimise kohta, mille puhul tuli toimunud hange tühistada. Uus hange operaatorile toimub veel veebruaris ning ehituse hange seejärel ilmselt märtsis 2013.

Jäätmejaama ehitus on käimas ja valmimise tähtaeg on 31. märtsil, mis tähendab, et juba 2013 suvel ei näe meie külalised esimese asjana Hulloosse jõudmisel prügikonteinereid ja lendlevaid kilekotte!

2012. aasta lõpus saavutasime kokkuleppe Päästeameti ning Terviseametiga uue Päästejaama kaasrahastamise osas, mis tähendab, et endise tankla kohale kerkib loodetavasti juba 2013. aasta teises pooles uus hoone, kus hakkavad paiknema meie päästekomando oma tehnikaga ja kiirabi. Maja ehitus rahastatakse väikesaarte programmist 130 000 €, valla eelarvest 15 000€ ning ülejäänud katavad kaasrahastajad.

Tublid tegijad

RIINA KAABEL

Ega keegi väga ei teagi, et õhtuti Hullo juba kolmandat aastat ja väga järjepidevalt tegutsesid noored aktiivsed aeroobikahuvilised naised Velli ja Jaana.

Kõik algas tegelikult ühest jõulupeo eeskava ettevalmistusest, kus esitati paroodia «Tantsud tähtedega». Proovides käimine oli vahva, tekkis mõnus klapp ja enam pidama ei saadud. Et oleks ikka põhjust kodunt välja tulla ja midagi enda jaoks mõnusat teha, hakati tegelema aeroobikaga.

Omaalgatuse korras leiti nii koht kui hädavajalikud vahendid ja läks lahti. Selle aja jooksul on kaasalööjaid olnud igas eas ja kaalukategoorias, kuid ürituse vedajad, kes iga ilmaga ja alati kohal käivad, on Jaana ja Velli.

Õhtuti kui päevatoimetused tehtud ja õhtusöök kodus valmis, tullakse koolimajja. Trenniriided selga, plaat mängima, hantlid kätte ja läheb lahti. Eriti tore on see, et treening on avatud kõigile soovijatele. Liituda võib ilma etteteatamata. Kui tuleb tuju tõmba dress selga ja võta koht tagumises reas sisse. Seal on algajal hea ja turvaline oma arglikke harjutusi kaasa teha. Aga kui vajad natuke õpetust või abistamist, on tüdrukud rõõmsalt abiks valmis.

Aegu on olnud erinevaid. Alustati kahekesi, siis tuli huvilisi juurde. Vahel on rahvast ka nii palju kohal olnud, et saal ei mahuta hästi ära. On käinud emmade koos väikeste lastega, on käinud vanaemadki proovimas. Inimesed on tulnud ja on läinud, aga Jaana ja Velli on jäänud. Nad on niivõrd innustunud, et kui ka kedagi teist ei ole, siis trenn toimub ikka. Kasvõi ühele.

Nüüd ollakse mõtetega juba sealmaal, et tarvis oleks natuke edasi liikuda. Plaanis on asutada MTÜ, mis annaks võimaluse enamat ette võtta, ka trennivahendeid soetada. Näib, et asjal on jumet, sest tüdrukute järjekindlus räägib ise enese eest.

Kui keegi soovib osa võtta või ka lihtsalt tutvuma-pealtvaatama tulla, olete teretulnud igal esmaspäeval, kolmapäeval ja reedel kell 18 koolimaja saalis.

Kui pealtvaatajaid tuleb rohkem kui osalejaid, hakatakse enne trenni algust pealtvaatajatele raske raha eest pileteid müüma!!!

Vormsi rahvatantsijad Mehhikos

EIDI LEHT

Tulacingo on väike ja sõbralik linn. Seal ei rääkinud meile keegi midagi turvalisusest ega sellest, kas, millal ja kus me võime ringi käia.

Olime häämingus kui selgus, et tegelikult olid korraldajad meie turvalisuse pärast mures. Ühest linnast teise sõites ei olnud lubatud teha teel mitte ühtki peatust ning linnas pidime liikuma võimalikult ühes grupis. Tee ääres nägime hambuni relvastatud sõjaväelaste teesulge. Sõjaväelased, politsei kui ka turvateenistused valvasid kohti, kus tuli maksta teemaksu.

Veracrusis, Mehhiko lahe ääres, kus pidavat üle lahe Columbiast narokootikume ja «probleeme» toodama, olid tänavatel üsna tavapärane näha patrullautot, hambuni relvastatud, maskides ja laskevalmis meestega.

Alguses tundus üsna õõvastav, kuid harjusime peagi ja õnneks meie midagi ohtlikku ega ekstreemset nägema ei pidanud.

Mehhiko liiklus on nagu lõunamaades ikka. Meie jaoks kummaline kogemus oli näha liiklusfoori punase tule ajal autode vahel tegutsesid klounid. Tundus, «et klounid ei ole seal loetud», nii eluohtlik tundus olevat nende tegevus. Aga see meeldis liiklejatele ja autoaknast ulatati neile ikka tasu ka. Ja mis seal salata — meie üllatuseks need klounid keda nägema juhtusime jäid meist maha täie elu ja tervise juures.

Täiesti omaette vaatepilti pakkusid ka kohalikud elektrisüsteemid. Imestasime ja mõtlesime, et küll peavad ikka targad elektrikud olema, kes sellistest sasipundardest midagi jagavad.

Majutus oli tasemel, meil õnnestus ööbida nii väga luksuslikes tingimustes kui ka tagasihoidlikumates, kuid lõppkokkuvõttes oli väga mõnus.

Eredamalt jäid meelde Puebla hotell, kus nautisime tõelist luksuslikku teenindust ja saime juua ilmselt maailma parimat margaritat.

Suur oli üllatus, kui bussis tsilli muusikud meie «Röövlilugu» mängisid. Käigu pealt õpetasime neile ka laulusõnad selgeks ja nemad õpetasid meile oma laulu.

Väga tore oli teiste rahvaste tantsude õppimine ja meie Eesti folkloori õpetamine. Lõpuks kui kõik koos suurel kontserdil Tõmba-Jürit tantsisime ja saal vaimustusest rõkkas, oli ikka tõepoolest hea tunne.

Päevad olid tihedad ja huvitavaid ning selleks ajaks kui kogu festivali rühmadele ühine suur pidu oli ette nähtud, olime juba nii väsinud, et pidutsema jäid meist vaid vapramad. Siiski saime osa õpetusest kui-

das kohalik õlu pidavat olema kõige maitsev. Meie mõistes tavalisele heledale õllele lisavad nad näputäie tavalist peenikest soola, mis siis pidavat õlle maitse eriti esile tooma ja kui oled eriline gurmaan, siis läheb õlle sisse ka paar tilka laimi.

Oma tequila, kaktuse viina üle on nad eriti uhked ja selle pruukimine on kohe päris rituaal, mida näidati meilegi. Kelner võttis kohe fotoaparaadi välja, et vaadata, mis nägu üks teiseltpoolt maakera pärit inimene teqilat juues teeb. Aga meie saime muidugi hästi hakkama ja ega ta mingeid erilisi kaadreid ei saanud ning kerge pettumus oli ka kaameramehe näost näha.

Üllatusi oli mitmesuguseid. Näiteks ei ole seal wc ukse peale sugugi mees ja naine või muu eurooplasele tuttav märk joonistatud, vaid hoopis kuu ja päike. Loomulikult oli meie esimene mõte, et naisterahvas peaks ikka sellest uksest sisse minema, kuhu on päike joonistatud aga võta näpust. Õnneks märkasid kohalikud meie kimbatust ja hakkasid kiiresti hüüdma luna, luna, mis tähendas kuud ja segadus sai lahendatud.

Alguses oli harjumatu, et mehhiklastel nagu lõunamaalastel ikka, pole eriti kiiret ja ega kõik ei peagi kella järgi käima. Meie siinpool maakera muudkui kiirustame, aga võib-olla peaksime hoopis õppima lõunapoolsetelt rahvastelt asju palju rahulikumalt võtma.

Mehhiko loodus on ikka väga teistmoodi kui meil. Kujutage ette kõiki neid potililli ja kaktusi, mida

Vormsi Rahvatantsurühm tänab kõiki sõpru ja toetajaid, tänu kellele meie kultuurivahetus teoks sai:

- Eesti rahvuslik folkloorinõukogu
- Profr. Alejandro Camacho González
- Eesti kultuurkapital
- Vormsi vallavalitsus
- MTÜ Läänerannik
- Laura Liinat
- Urmas Pau
- Heli ja Anti Nõör
- Laura Linnaks

me hoole ja armastusega püüame kodus potis kasvatada, öitsemas ja lokkamas vabas looduses viljakalt ning kirevalt. Palmipuud, laimipuud ja granaatõunapuud olid meie teel tavalised. Peale selle veel kohvipuud, banaanipuud, kookospähklipuud ja mis kõik veel.

Nägime ka suitsevat vulkaani, mis õnneks väga tihti endast märku ei andvat.

Linnapargid on Mehhikos väga kaunid ja kohalikel on kombeks koguneda pühapäeviti parki ning lõbutseda, tantsida ja muusikat kuulata.

Meie programm oli nii hästi korraldatud, et saime näha ka erinevaid Mehhiko piirkondi. Kui olimes juba pea kahe tuhande meetri kõrgusel merepinnast, selgus et pilid ei taha enam õiget häält teha ja neid on vaja tihedamini häälestada. Ja kui Mehhiko lahe äärde jõudsim, siis saime ikka tõeliselt harjumatult niisket kliimat tunda. Lisaks soojus — nii et toast väljudes oli hetkega nalk märk.

Vaatamata üsna tihedale programmile saime Mehhiko lahes ujumaski käia. Aga jah, vesi oli soe nagu vannivesi ja mingit jahutust see küll ei pakkunud. Ujujaid oli vähe. Pärast kuulsime, et kohalike jaoks oli vesi veel külmavõitu.

Vaatamisväärsustest jäi meelde Ladina-Ameerika suurim kirik, kus oli ilmatusuur orel, mida legendi järgi polevat kunagi mängitud. Orel on nii suur, ja et kui seda mängida,

siis pidavat kirik kokku kukkuma. Meile räägiti, et keegi pole veel julgenud sellega riskida ja kirikus mängitakse teist, natuke väiksemat oreli, aga see kõlas ka väga kaunit.

Kogu meie Mehhiko-reisi kohaliku kultuuriga tutvumise tippheks, peale vapustavate kontsertide, olid kahtlemata iidse tolteekide linna Teotihuacan'i külastamine.

Juba saabudes rabsid meid hiielsuured agaavid, kaktuste allee.

Teotihuacan asub umbes 50 kilomeetri kaugusel Mexico Cityst ja seda paika tuntakse kui iidset püramiidide linna, kus «inimene saab jumalaks». Emotsioon oli võimas. Suurim on päikesepüramiid, mis on ehitatud 100. aastal. Linnsüda on pärit 450. aastast ja on kantud Unesco maailmapärandi nimekirja. Ja tõepoolest seal seistes tunned, kui suur ja võimas on maailm meie ümber, kui vähe me sellest teame.

Püramiidide juures saime kogeda ka kohalikku «tänavakaubandust», mis oli eriline ja põnev.

No põnev ikka kui hüütakse, et ostke viimaseid maiade kalendreid, maailmalõpp on tulemas! Ja iga kaupmees ütleb, et see hind on ainult sulle. Kui sa ei tingi, siis on see neile lausa solvav. Tunnen ennast küll uhkelt, kuid tunne läheb veelgi paremaks, kui tingides selgub, et pakutud asja on võimalik pea poole odavamalt osta.

Meie Mehhikos veedetud aeg oli fantastiline ja saime palju uusi sõpru.

MTÜ Vormsi Kultuuriühing esitas 2012 aasta kultuuritegija nominendiks Toivo Tominga, kes pälvis Vormsi saare kultuuriloo säilitaja tiitli

Toivo Tomingat õnnitlesid tunnustuse puhul Krista Veisson ja Ivo Sarapuu. Foto Arvo Tarmula

Vähegi viitsijate päev

EIDI LEHT

Vormsi vallasekretär

Vormsi Rahvatantsurühm osales 25. jaanuaril vähegi viitsijate päeval. Üritus toimus seekord 20 korda ja algas piduliku pärandkultuuriaasta väljakuulutamisega Läänemaal.

Peo avasid Vormsi rahvatantsurühm ja 2012. aasta Kultuuritegija preemia laureaadid, meiega Mehhikos käinud, Heli ja Anti Nöör. Vormsi Shottis meie ühisesituses oli selle ürituse avalooks igati sobiv. Lausa uskumatu, et Läänemaal leidub veel inimesi, kes nägid esimest korda

Vormsi rahvariideid. Tore, et saime kedagi üllatada ja kellelegi äratundmisrõõmu pakkuda.

Seekord oli õhtu teemaks «20 aasta parimad palad». Meie pakkusime muinasjutulise meenutuse aastast 2006.

Nagu alati nii ka seekord võeti Vormsi noiaelu koos hittloo ganganstyle tõlgendusega väga hästi vastu ja pani rahva lausa rõkkama.

Kokkuvõtteks võib julgelt öelda, et juba 20 aastat on see üritus püsinud ja vaadates seda rahvahulka «kes viitsis» ja «mitte vähe» kestab see tore üritus veel 20 aastat. Soovitame viitsida ja järgmistel kordadel osa võtta.

Lumehanged Hullos 1968. aastal. Foto erakogu

Lumehanged Hullos 2012. aastal. Foto Marge Tiik

Tervisi ristsõnalahendajatele!

Nagu välja kuulutat, avalduvad nüüdsest ristipandud sõnad üle ühe ajalehe. Praegune on see, milles nad on ja eks järgmises ole lahendamise tulemused kirjas.

Ajapikku selgus kohaliku gallupi läbi, et eelnenud ruudusõnad olevat olnud väga rasked mõistatada, ega's ühti, seekord peaks kõigile meeletarvis olema. Et aga oleks veidikegi huvitavamaitset, on äärmiselt lihtsatele ristsõnadele tibia üht-teist püdi-padi lisaks.

Auhinna loosimises osalevad need mäluhiiglased, kes arvavad ära, mispoolest on praegune ristsõna eriline ja kellele tuleb meelde sõnade keskel oleva persooni perekonnanimi. Et mälumine oleks ülimalt lihtne, siis märgitud ruutudes leiab härra eesnime, mille saab õige lahenduse korral kokku järjestusega 10-32-18-16-2-32. Kõigetipuks on üks sõna ruudustikus juba paigal.

Et kuulsusele pürgimisel osaleda, löigake enda käes olevalt ajalehelt pealdise kohalt ca sentimeetrilaiune äär, millele jääb trükituna «Vormsi valla leht» ja praegusel hetkel «Veebruar 2013», kirjutage sellele mõne sõnaga õige vastus, teisele küljele enda äratundmine ning poetage Vormsi poe letil olevasse urnikesse. Viimane tärim selleks toimetuseks on 10. märts sel aastal.

2-3	Am. Ühendriikide tähis+o+ keem. element	20-21	Juga	19-28	Automark
4-5	Mari Tarandi poeg (eesnime t.+nimi)	23-22	Eestiaege kindlustusseltsi kontor --Maja.	0-7	Meisterlik
7-6	Tekstiilkate	24-25	Eesti Akad.Meestelaulu Selts	23-30	Kütusefirma
9-8	Meremärgid	26-27	Küla ja mõis Lääne-Virumaal	32-1	Praamitüüp («Veere sisse-veere välja»)
10-11	Aabitsa esimesed tähed (topelt)	28-29	Piiratud ala	32-34	Maria Shara....
13-12	Tegelane	30-31	Ab ... («munast», algusest)	M-8	Riigid
15-14	Väin Eesti ja Läti vahel	10-18	Mungakloostri ülem	24-31	Kaks täishäälikut
16-17	Hüüe, hõige	6-22	... Hilton	12-3	Kuriilide põliselanik
18-19	Paberipuu	4-26	Telkvanker	20-29	Lihapood
		11-2	...-khaan	5-27	Kodu (vene keeles ja inglise keeles)
				9-25	Matemaatiline märk
				21-13	Automark
					Koostas Corylus

